

АВІФАУНІСТИЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У 2014–2017 рр.

В.М. Грищенко, Є.Д. Яблоновська-Грищенко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ННЦ «Інститут біології та медицини», Канівський природний заповідник;
вул. Шевченка, 108, м. Канів, Черкаська обл., 19000, Україна
National Taras Shevchenko University of Kyiv, Institute of Biology and Medicine, Kaniv Nature Reserve; Shevchenko str. 108, Kaniv, 19000, Ukraine
✉ В.М. Грищенко (V.N. Grishchenko), e-mail: aetos.ua@gmail.com

Avifaunistic observations in the right-bank part of Ukraine in 2014–2017. - V.N. Grishchenko, E.D. Yablonovska-Grishchenko. - Berkut. 26 (2). 2017. - Data about 17 rare and insufficiently known bird species are presented. They were collected during expeditions in 8 regions westward from the Dnieper. [Ukrainian].

Key words: fauna, distribution, rare species, breeding.

Представлені дані по 17 видах птахів, зібрані під час експедицій у 8 областях на захід від Дніпра.

Ключові слова: фауна, поширення, рідкісний вид, гніздування.

Матеріал для повідомлення зібраний нами попутно під час експедицій у 8 областях правобережної частини України. Наводиться інформація по 16 рідкісних та маловивчених видах птахів. У зв'язку з перейменуванням частини населених пунктів та районів у 2016 р., в дужках подані їх старі назви.

Квак (*Nycticorax nycticorax*). 17.06.2017 р. дорослий птах відмічений на ставку на південній околиці с. Круті Горби Таращанського району Київської області.

Чорний лелека (*Ciconia nigra*). 29.07.2014 р. молодий птах, що летів у бік Березанського лиману, спостерігався північніше с. Рибаківка Березанського району Миколаївської області.

26.07.2016 р. 24 чорних лелеки виявлені серед великого скупчення навколородних птахів на берегах р. Сосик біля с. Красне Березанського району Миколаївської області. Тут трималися, зокрема, по кілька десятків сірих (*Ardea cinerea*) і великих білих (*Egretta alba*) чапель, понад 30 білих лелек (*Ciconia ciconia*), велика кількість куликів. Усі чорні лелеки були дорослими. За даними місцевих жителів, вони перебували тут уже принаймні з тиждень. 2.08.2017 р. у цьому ж місці разом з іншими навколородними птахами трималися 14 дорослих чорних лелек (фото).

14.07.2017 р. чорний лелека годувався разом із великими білими чаплями за залитих водою луках біля с. Дунковиця Іршавського району на Закарпатті.

Косар (*Platalea leucorodia*). 28.07.2014 р. косар пролітав над с. Глибоке у бік оз. Сасик (Татарбунарський район Одеської області).

Сіра гуска (*Anser anser*). 2.07.2017 р. південніше с. Ольгопіль Єланецького району Миколаївської області 6 птахів пролетіли над дорогою зі сходу на захід.

Осоїд (*Pernis apivorus*). 1.07.2015 р. спостерігався над дорогою північніше м. Вознесенськ Миколаївської області.

Степовий канюк (*Buteo rufinus*). В ході наших досліджень у центральній частині Черкащини (Корсунь-Шевченківський, Городищенський, Лисянський, Звенигородський, Шполянський райони) степового канюка ніде виявити не вдалося.

Чорний шуліка (*Milvus migrans*). 1.07.2015 р. шуліка збирав їжу на дорозі з активним автомобільним рухом прямо в с. Дорошівка Вознесенського району Миколаївської області. Того ж дня ще один птах відмічений біля дороги південніше смт Олександрівка Вознесенського району.

17.06.2017 р. поодинокі птахи спостерігалися над лісом на північний схід від м. Богуслав і біля с. Лука Таращанського району Київської області. У 2009 р. чорний шуліка відмічався в околицях Богуслава С.В. Домашевським (Костюшин и др., 2015), тобто тут ці птахи продовжують гніздитися. Про гніздування в районі с. Лука даних не було.

24.06.2017 р. шуліка спостерігався над дорогою східніше с. Княжа Звенигородського району Черкаської області.

2.07.2017 р. чорний шуліка кружляв над долиною р. Кодима біля західної околиці смт Криве Озеро Миколаївської області.

2.07.2017 р. один птах спостерігався над дорогою біля смт Радісне Іванівського району Одеської області.

16.07.2017 р. один птах відмічений над дорогою біля с. Літинські Хутори (Радянське) Літинського району Вінницької області.

Лучний лунь (*Circus pygargus*). 1.07.2015 р. молодий самець спостерігався в долині р. Тилігул біля с. Сиротинка Миколаївського району Одеської області.

Чорні лелеки серед чапель. 2.08.2017 р., околиці с. Красне Миколаївської обл. Фото В.М. Грищенко
Black Storks among herons in Mykolayiv region.

19.07.2015 р. самець літав над полями північніше с. Якимівці Лановецького району Тернопільської області.

Орел-карлик (*Hieraaetus pennatus*). 1.07.2015 р. і 2.07.2017 р. птах світлої морфи відмічався на луках Південного Бугу біля с. Яструбинове Вознесенського району Миколаївської області. Це було неподалік від того місця, де орел-карлик спостерігався нами 30.06.2012 р. (Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2012).

Сірий журавель (*Grus grus*). 10.07.2014 р. два птахи пролітали над північною околицею с. Яблунівка Буського району Львівської області.

Круглодзьобий плавунець (*Phalaropus lobatus*). 26–30.07.2014 р. зграйки плавунців по 3–7 птахів годувалися на озерах пересипу Тилігульського лиману (на межі Одеської й Миколаївської областей)

Великий кроншнеп (*Numenius arquata*). 29.07.2014 р. на озерах пересипу Тилігульського лиману трималися кілька зграй кроншнепів загальною чисельністю понад 50 особин.

Середній кроншнеп (*N. phaeopus*). 25.08.2014 р. один птах відмічений на озерах пересипу Тилігульського лиману неподалік від с. Кошари Лиманського (Комінтернівського) району Одеської області.

Короткохвостий поморник (*Stercorarius parasiticus*). 29.07.2016 р. два птахи світлої морфи спостерігалися на узбережжі моря між селами Морське Березанського району Миколаївської області та Сичавка Лиманського (Комінтернівського) району Одеської області.

Жовтоногий мартин (*Larus cachinnans*). 5.06.2016 р. два дорослих птахи відмічені на одному із ставків у с. Матусів Шполянського району Черкаської області.

19.11.2016 р. ми спостерігали пізноосінню міграцію жовтоногих мартинів на півдні Київської області. Великі зграї їх трималися на риборозплідних ставках: близько 70 особин – на частково спущеному ставку південніше с. Степок Тарашанського району та близько 60 особин – на

ставку біля с. Бакумівка Рокитнівського району, який уже покривався тонким шаром льоду. Як показали результати кільцювання, значна частина дніпровських жовтоногих мартинів зимує в Західній Європі (Grishchenko, 2003). Один із можливих шляхів міграції може пролягати від водосховищ середнього Дніпра прямо на захід до басейну Вісли із зупинками для відпочинку та харчування на численних ставках та дрібних водосховищах Центральної й Західної України. Про це говорять зустрічі пролітних зграй у цьому регіоні й у післягніздовий період (Грищенко, Яблоновська-Грищенко, 2008).

Припутень (*Columba palumbus*). Правобережну Україну все більше заповнює урбанізована форма припутня. Цих голубів ми бачили практично в усіх селах і містах. Вони зовсім не бояться людей, влаштовують гнізда поруч будівель, збирають їжу на вулицях і дорогах, нерідко разом із сизими голубами (*C. livia*). Із другої половини літа зграї припутнів тримаються на полях і біля доріг, де харчуються розсипаним зерном. Чисельність урбанізованої форми протягом останнього десятиліття помітно зросла.

Сплюшка (*Otus scops*). Уночі 30.06.2015 р. крики сплюшки відмічені на північному узліссі ур. Рацинська дача (Вознесенський район Миколаївської області).

ЛІТЕРАТУРА

- Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д. (2008): Нові дані про рідкісних та маловивчених птахів Північної України. - Беркут. 17 (1-2): 5-9.
- Грищенко В.М., Яблоновська-Грищенко Є.Д. (2012): Нові дані по рідкісних та маловивчених видах птахів Степової зони України. - Беркут. 21 (1-2): 1-8.
- Костюшин В.А., Домашевский С.В., Грищенко В.Н. (2015): Матеріали по розповсюдженню чорного коршуна (*Milvus migrans*) в Київській області в гніздовий період. - Беркут. 24 (1): 42-46.
- Grishchenko V. (2003): Migrations of yellow-legged gull *Larus cachinnans* ringed in the middle Dnieper area, Ukraine. - 4th Confer. of Europ. Ornithol. Union. Chemnitz, Germany 16–21 August 2003. Abstract Volume. Vogelwarte. 42 (1-2): 144.